

**DIE TÜRKISCHEN SCHRIFTSPRACHEN
DER SOWJETUNION**

Textproben in Originalschreibung

**Zusammengestellt von
Horst Wilfrid Brands**

ORIENT-INSTITUT FRANKFURT AM MAIN

1971

Узаг Шимал халгларынын һәјаты нечә дәјишилди.

Вәтәнимиз учсуз-бучагсыздыр. Онун чәнубунда һавалар исти кечир, күнәш парлајыр, шималында исә шахта олур вә сојуг күләкләр әсир.

Чар Русијасында Узаг Шимал халгларындан мәзлум вә керидә галмыш бир халг јох иди. Онлар овчулуг вә балыгчылыгла мәшғул олурдулар. Марал сахлајырдылар. Онларын евләри јох иди. Үстү ағач габығы вә ја марал дәриси илә өртүлмүш комаларда вә алачыгларда јашајырдылар. Адамлар чох вахт чичәк, рахит вә дикәр ағыр хәстәликләрә тугулурдулар. Узаг Шимал халгларынын өз әлифбалары белә јох иди. Онлар китаб вә гәзет нә олдуғуну билмирдиләр. Онлара һамы: һәм өз варлылары, һәм рус тачирләри, һәм дә шаман адланан јерли руһаниләр зүлм едирдиләр.

Лакин Узаг Шималда да Совет һакимијјәти гурулду. Бурада да зүлмкарлар говулду вә колхозлар јарадылды. Балыгчы колхозчулар моторлу кәмиләр алдылар, шимала машынар кәтирилди. Бурада балыг-консерв заводлары вә дикәр заводлар тикдиләр. Алачыгларынын әвәзиндә евләр тикилмәјә башланды. Бә'зи јерләрдә електрик ишығы јандырылды. Шимал халглары һазырда өз ана дилләриндә гәзет вә журналлар охуја билирләр. Узаг Шималда мәктәбләр вә хәстәханалар, ушаг бағчалары вә көрпә евләри мејдана кәлди.

Вәтәнимизин бүтүн башга халглары кими, Узаг Шимал халглары да јени сосналист һәјатына гәдәм гојдулар.

Кыйыр Северни халкларыны джашаулары кылай тюреннъенди.

Бизни джуртубуз уллуду. Югда иссиди, кюн ачыкъ джарытады, Северде уа сууукъла бардыла, сууукъ джелле урадыла.

Патчахлыкъ Россияда Кыйыр Северни халкларындан бек унукугъан эмда артха кыалгъан халкъла болмагъандыла. Ала уугъа айланыб эмда чабакъ тутуб джашагъандыла. Бууланы джайгъандыла. Аланы юйлери болмагъанды, башлары тоз къабукъ бла неда буу териле бла джабылгъан балаганлада эмда чумлада джашагъандыла. Чечек, сюеклери терсине ёсген эмда башха кыйын арууладан адамла кёб аругъандыла. Кыйыр Северни адамларыны таб кеслерини азбукалары да болмагъанды. Ала не китабланы, не газетлени билмегендиле. Аланы бары да: кеслерини байлары да, орус кюпселе да, кеслерини поплары — шаманлары да джекгендиле.

Алай болса да Совет власть Кыйыр Северде да салыннъанды. Мында да унукудуруучуланы кысдаб колхозла кыургъандыла. Колхозчула-чабакчыла мотор кемеле алгъандыла. Северге машинала элтиб тебregenдиле. Анда чабакъ консерва эмда башха заводла ишлегендиле. Чумланы орнуна юйле ишлениб башланнъандыла. Бир-бир джерледе электричество джаннъанды. Северни халклары энди кеслерини туугъан тиллеринде газетле бла китабла окыургъа боллукъдула. Кыйыр Северде школла бла больницала, сабий садла бла яслиле кыуралгъандыла.

Кыйыр Северни халклары бизни джуртубузну башха халкларыча джангы социалист джашауда джашаб башлагъандыла.

Иш.

1. СССР-де халкъланы джашауларындан халар хазырлагъыз.

2. Сиз СССР-ни халкларыны юсюнден не китабла эм халпарла окыугъансыз? Аланы атларын тетрадлагъа джазыгъыз.

Übersetzung
zu den Seiten 6 - 12

Wie sich das Leben der Völker des Hohen Nordens verändert hat.

Unser Vaterland ist unendlich ausgedehnt. In seinem Süden ist das Klima warm, die Sonne strahlt, in seinem Norden dagegen herrscht Kälte und wehen kalte Winde.

Im zaristischen Rußland war keine Völkerschaft mehr unterdrückt und zurückgeblieben als die Völker des Hohen Nordens. Sie beschäftigten sich mit Jagd und Fischfang. Sie hielten Rentiere. Sie hatten keine Häuser. Sie lebten in primitiven Hütten und Jurten, die mit Baumrinde oder Rentierfell gedeckt waren. Die Menschen litten an Blattern, Rachitis und anderen schweren Krankheiten. Die Völker des Hohen Nordens besaßen nicht einmal eine eigene Schrift. Sie wußten nicht, was ein Buch, was eine Zeitung ist. Alle beuteten sie aus (unterdrückten sie): Ihre eigenen Reichen, die russischen Händler und die einheimischen, Schamanen genannten Priester.

Aber auch im Fernen Norden wurde die Sowjetherrschaft aufgerichtet. Auch hier wurden die Unterdrücker verjagt, wurden Kollektivwirtschaften (Kolchos) geschaffen. Die Kolchos-Fischer erhielten Motorboote, Maschinen wurden in den Norden gebracht. Hier errichtete man Fischkonservenfabriken und andere Betriebe. An manchen Orten wurde das elektrische Licht entzündet. Die Nordvölker können heute Zeitungen und Zeitschriften in ihren eigenen Sprachen lesen. Im Fernen Norden entstanden Schulen und Krankenhäuser, Kindergärten und Säuglingsheime.

Wie alle Völker unseres Vaterlandes, haben auch die Völker des Fernen Nordens den Schritt in das neue sozialistische Leben getan.